

Поточна атестація № 2:

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з курсу «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОЛОГІЇ»

ВАРІАНТ №1

1. Поняття й зміст організації наукового дослідження. (5б)
2. Визначте сутність і принципи реалізації системного підходу в науковому дослідженні. (5б)
3. **Форма мислення, що забезпечує пізнання сутності явищ, процесів, узагальнення їх ознак**
 - а) поняття;
 - б) гіпотеза;
 - в) ідея;
 - г) факт. (16)
4. **Метод пізнання, згідно з яким на основі висновків про часткове роблять висновки про загальне:**
 - а) дедукція;
 - б) індукція;
 - в) аналіз;
 - г) абстрагування. (16)
5. **Самостійне дослідження, виконане студентом на завершальному етапі навчання в університеті:**
 - а) курсова робота;
 - б) реферат;
 - в) магістерська робота ;
 - г) індивідуальне завдання. (16)
6. **Теоретична модель, прийнята яку зразок постановки, обґрунтування, рішення проблеми в рамках того чи іншого предмета дослідження:**
 - а) дискурс;
 - б) гіпотеза;
 - в) ідея;
 - г) парадигма. (16)
7. **Процес чи явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення;. Відповідає на питання «що розглядається?»:**
 - а) предмет дослідження;
 - б) гіпотеза;
 - в) об'єкт дослідження;
 - г) дискурс. (16)

ВАРІАНТ №2

1. Поняття про науку, її сутність цілі та функції. (5б)
2. Визначте відмінність магістерської роботи від попередніх студентських спроб наукового дослідження. (5б)
3. **Дослівна витримка з тексту чи твору, що наводиться без змін:**
 - а) переказ;
 - б) цитата;
 - в) уривок;
 - г) фіксація.

4. Гіпотеза, теорія, модель, проблема, ідея, принцип – це: (16) .
- а) форми наукового пізнання;
 - б) форми фіксації даних;
 - в) форми фіксації спостережень;
 - г) вторинна обробка даних. (16)
5. Наукове видання у вигляді брошури, що містить складений автором реферат проведеного ним дослідження, представленого на здобуття наукового ступеня:
- а) реферат;
 - б) автореферат;
 - в) аналітична довідка;
 - г) дисертація. (16)
6. Загальнонауковий метод дослідження, від умовиводу, що дозволяє виявити властивості одного предмета на підставі його подібності з іншим:
- а) кореляція;
 - б) абстракція;
 - в) аналогія;
 - г) гіпотеза. (16) .
7. Спосіб пізнання явищ дійсності в їх взаємозв'язку та розвитку, спосіб досягнення поставленої мети і завдань дослідження:
- а) ідея;
 - б) алгоритм;
 - в) метод;
 - г) практика. . (16)

ВАРІАНТ №3

- 1. Класифікація наукових досліджень. (56)
 - 2. Дайте визначення понять: монографія, публікація. (56)
3. Система правил використання методів, прийомів та способів для проведення будь-якого дослідження, свідоме застосування науково обгрунтованих методів :
- а) методика дослідження;
 - б) статистичне узагальнення;
 - в) теорія пізнання;
 - г) факторний аналіз. (16)
4. Аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, аналогія – це методи:
- а) абсолютні;
 - б) загальнонаукові;
 - в) спеціальні;
 - г) теоретичні. (16)
5. Категорія – це:
- а) логічне поняття, у якому відображені найбільш загальні та істотні властивості, ознаки, зв'язки та відношення між предметами, явищами об'єктивного світу;
 - б) експеримент, застосований у економічних дослідженнях у силу того, що в них важко дотриматися вимоги стосовно випадковості добору експериментальних об'єктів;
 - в) галузь науки, що поєднує методи кількісної оцінки якісних даних;
 - г) кількісне вираження, опис якісних ознак об'єктів, явищ за допомогою показників та індикаторів з метою їх формалізації шляхом спеціальних кванторів. (16)

6. Методика – це:

- а) сукупність прийомів, засобів, процедур, які дозволяють застосовувати той чи інший метод до даної специфічної предметної галузі;
- б) непараметричний метод, що застосовується для перевірки гіпотез про вірогідність різниці середніх при аналізі кількісних даних у популяціях з нормальним розподілом;
- г) міркування дослідника стосовно використовуваних ним способів наукового пізнання. (16)

7. Дослідження можна вважати актуальним лише в тому випадку, якщо... (продовжіть речення). (16)

ВАРІАНТ №4

1. Методи екологічних досліджень. (56)

2. Визначте принципи збору інформаційного матеріалу для написання кваліфікаційної роботи. (56)

3. Основною функцією науки є:

- а) пізнання об'єктивного світу від живого споглядання до абстрактного мислення і практики;
- б) участь у розвитку науково-технічного процесу;
- в) участь у вдосконаленні матеріального виробництва;
- г) участь у забезпеченні ефективності управління;
- д) участь у накопиченні фактів та розкритті закономірностей навколишнього світу(16).

4. Характерними ознаками наукової діяльності є:

- а) систематизація знань;
- б) наявність наукової проблеми;
- в) наявність об'єкта та предмета дослідження;
- г) практична значущість процесу, що вивчається;
- д) розкриття сутності явищ та взаємозв'язку між ними;
- є) специфічні методи пізнання. (16)

5. Наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ (процесів) або причин, які зумовлюють даний наслідок, – це:

- а) теорема;
- б) аксіома;
- в) парадигма;
- г) гіпотеза;
- д) парадокс. (16)

6. Твердження, правильність якого встановлюється доведенням, – це:

- а) теорема;
- б) аксіома;
- в) парадигма;
- г) гіпотеза;
- д) парадокс.

7. **Бібліографічний огляд – це...** (16)

ВАРІАНТ №5

1. Поняття наукової школи, її ознаки. (56)

2..Визначте основні вимоги щодо структури та обсягу магістерської дисертації. (56)

3. Який метод дослідження не застосовується в екології?

- а) картографічний;
- б) географічний;

- в) моделювання;
 - г) геотехнологічний;
 - д) геохімічний.
- (16).

4. Висновки – це:

- а) стислий узагальнений виклад найбільш істотних з точки зору автора результатів, отриманих у ході дослідження;
 - б) частина всієї досліджуваної (генеральної) сукупності, що виступає як безпосередній об'єкт вивчення за розробленою методикою чи програмою;
 - в) метод дослідження, спрямований на аналіз уже існуючих (раніше отриманих у ході інших досліджень) даних відповідно до нових завдань;
 - г) етап дослідження, який передбачає застосування операцій порівняння, узагальнення тощо.
- (16)

5. Дедукція – це:

- а) вид умовиводу і метод пізнання; перехід від загальних суджень до часткових; застосування встановленого загального положення до часткового.
 - б) логічне міркування, у процесі якого з аргументів (доводів) виводиться істинність чи хибність тези;
 - в) визначник; те, що обумовлює що-небудь;
 - г) визначення поняття.
- (16)

6. Інструментарій дослідження – це:

- а) знаряддя для роботи; сукупність методичних і технічних прийомів та операцій, спрямованих на одержання інформації;
 - б) емпіричний метод дослідження, збір первинної інформації шляхом інтерв'ювання;
 - в) тлумачення, роз'яснення змісту явища чи тексту знакової структури, що сприяє їх розумінню;
- (16)

7. Дисертація – це кваліфікаційна наукова робота, представлена на здобуття... (продовжіть речення). (16)

ВАРІАНТ №6

1. Структурна організація наукової діяльності в Україні. (56)

2. Назвіть та охарактеризуйте відомі Вам теоретичні методи наукового дослідження. (56)

3. Які функції виконує наука в суспільстві?

- а) задоволення потреб людини у пізнанні законів природи та суспільства;
 - б) розвиток культури, гуманізація виховання та формування нової людини;
 - в) удосконалення виробництва й суспільних відносин;
 - г) забезпечення обороноздатності держави та її міжнародного іміджу;
 - д) формування різноманітних галузей наукового знання.
- (16)

4. Головний метод в основі класифікації наук:

- а) методологічний;
 - б) гносеологічний;
 - в) логічний;
 - г) історичний;
 - д) проблемний;
 - є) комплексний.
- (16)

5. Що із переліченого відноситься до наукових ступенів?

- а) академік;
- б) член-кореспондент;
- в) професор;
- г) доцент;
- д) магістр;
- є) кандидат наук;

ж) доктор наук. (16)

6. Ознаками наукової школи є:

- а) наявність наукового лідера;
- б) наявність докторів і кандидатів наук;
- в) висока наукова кваліфікація дослідників, згуртованих навколо лідера;
- г) значущість отриманих наукових результатів у певній галузі;
- д) оригінальність методики досліджень;
- є) наявність відповідної матеріальної бази, територіальна єдність. (16)

7. Укажіть правильне тлумачення поняття «наукове пізнання»:

- а) дослідження з певною метою, завданням та методологією;
- б) певні методи отримання та перевірки знань;
- в) теоретичні основи для практики;
- г) теоретичне осмислення та обґрунтування практики. (16)

ВАРІАНТ №7

- 1. Наукові дослідження: поняття, види та форми організації. (56)
- 2. Назвіть та охарактеризуйте відомі Вам емпіричні методи наукового дослідження. (56)

3. Характерні ознаки наукової діяльності:

- а) систематизація знань;
- б) наявність наукової проблеми;
- в) наявність об'єкта та предмета дослідження;
- г) розкриття сутності явищ і взаємозв'язку між ними. (16)

4. Гіпотеза – це:

- а) матеріалізоване визначення наукової ідеї;
- б) наукове припущення, висунуте для пояснення певних процесів, явищ, які обумовлюють певний наслідок;
- в) структурний елемент теорії пізнання;
- г) вихідний момент пошуку, дослідження істини. (16)

5. Завдання дослідження – це:

- а) методологічна характеристика дослідження;
- б) об'єктивно існуючий, повторюваний, стійкий, істотний зв'язок для групи явищ, який визначає процеси становлення та існування систем, що розвиваються;
- в) відношення, при якому зміни якоїсь однієї сторони викликають зміни іншої сторони;
- г) правильної відповіді немає. (16)

6. Контент-аналіз – це:

- а) формалізований метод аналізу змісту документів за допомогою математичних засобів;
- б) величина (характеристика, чинник), підтримувана на постійному рівні протягом усього експерименту;
- в) група випробуваних (досліджуваних), яка не піддається ніяким експериментальним впливам, оскільки призначена для порівняння під час експерименту;
- г) розділ статистики, завдання якого полягає у встановленні можливого зв'язку між двома показниками, отриманими на одній і тій же чи на двох різних вибірках. (16)

7. До теоретичних методів наукового дослідження належать... (16)

ВАРІАНТ №8

- 1. Поняття та класифікація методів дослідження. (56)
- 2. Визначте основні вимоги до складання бібліографії наукового дослідження. (56)
- 3. **Концепція – це:**

- а) система поглядів, які взаємозалежні та впливають один з одного, спосіб розуміння, трактування явищ, процесів: основна ідея якої-небудь теорії, єдиний визначальний задум, основна думка наукової праці тощо;
- б) ознака, на основі якої класифікуються, визначаються, оцінюються явища, дії чи діяльність (зокрема, при їх формалізації);
- в) складання конспектів літературних джерел різного типу;
- г) короткий письмовий виклад змісту розмови, тексту. (16)

4. Науковий пошук – це:

- а) особливий вид наукового дослідження, який дає принципово нові результати, що мають значення наукових відкриттів нових закономірностей;
- б) категорія, яка позначає явище чи стан, обумовлений іншим явищем; те, що логічно впливає з чогось іншого;
- в) величина (характеристика, чинник), керована експериментатором;
- г) різновид спостереження. (16)

5. Первинні документи і видання – це:

- а) першоджерела, які містять переважно нові, оригінальні ідеї, наукові зведення, нове осмислення відомих фактів, вихідні дані, що підлягають обробці;
- б) явища, процеси, характеристики суб'єктів, що можуть бути представлені у виді змінюваної величини та описані математичними засобами;
- в) результат аналітико-синтетичної та іншої обробки одного чи кількох первинних документів з метою пристосування інформації до інформаційних потреб споживача. (16)

6. План наукової праці – це:

- а) порядок, послідовність викладу наукового добутку, статті тощо;
- б) критерій, за допомогою якого характеризується відповідність гіпотези, закону чи теорії фактам, які спостерігаються, чи експериментальним результатам;
- в) пропозиція, що виражає недолік інформації про який-небудь об'єкт, що характеризується особливою формою і потребує відповіді, пояснення;
- г) пробно-пошукове дослідження, що проводиться до початку активного застосування розробленого методичного апарату з метою його доопрацювання, уточнення. (16)

7. До функцій науки належать... (продовжіть речення). (16)

ВАРІАНТ №9

- 1. Випускна кваліфікаційна робота: написання, оформлення, захист. (56)
- 2. Визначте основні правила та вимоги рецензування. Назвіть структурні компоненти рецензії. (56)

3. Бібліографічний огляд – це:

- а) огляд, що містить характеристику джерел інформації, які з'явилися за певний час чи об'єднані за якоюсь іншою загальною ознакою;
- б) бібліографічний опис документів, які згадуються, цитуються в науковій праці чи використовуються якимось іншим способом при його підготовці;
- в) сукупність бібліографічних відомостей про документ, який цитується, згадується;
- г) метод одержання інформації на основі словесної (вербальної) комунікації дослідника й респондента, що відповідає на питання, які визначені програмою дослідження. (16)

4. Аспект – це:

- а) кут зору, під яким розглядається об'єкт (явище, поняття) дослідження;
- б) необхідна, істотна, невід'ємна властивість об'єкта;
- в) процес чи зафіксоване завдяки певному методу явище, невласливе досліджуваному об'єкту, яке що не є метою дослідження,
- г) раціональний спосіб переконання, що спирається на ретельне обґрунтування й оцінку доводів на захист визначеної тези; сукупність аргументів на користь чого-небудь. (16)

4. Анотація – це:

- а) коротка довідка, характеристика змісту книги, статті, твору тощо, яка допомагає привернути увагу читача, викликати читачський інтерес;

- б) процес створення анотації;
 - в) думка, істинність якої перевірена й доведена практикою і яка може бути наведена для обґрунтування істинності чи хибності іншого положення;
 - г) складова частина будь-якого доказу.
- (16)

6. Конкретизація – це:

- а) один із прийомів, використовуваних у процесі пізнання, за допомогою якого абстрактне поняття включається в різноманіття дійсних властивостей, зв'язків і відношень;
 - б) дослідницький підхід і принцип організації практики навчання та виховання, що розглядає об'єкт дослідження, практику з позицій цілісності й системності;
 - в) короткий письмовий виклад змісту розмови, тексту;
 - г) складання конспектів літературних джерел різного типу; у науковому дослідженні використовується на етапі аналізу стану досліджуваного питання.
- (16)

7. Риси, характерні для наукового дослідження:

- а) актуальність;
 - б) доказовість;
 - в) об'єктивність;
 - г) відтворюваність;
 - д) точність
- (16)

ВАРІАНТ №10

1. Випускна кваліфікаційна робота: написання, оформлення, захист. (56)

2. На основі Вашої теми кваліфікаційної роботи подайте характеристику методології та джерельної бази дослідження. (56)

3. До якої групи наукової інформації належать інформаційні видання, каталоги?

- а) вторинної;
 - б) первинної.
- (16)

4. Актуальність дослідження – це:

- а) методологічна характеристика дослідження; передбачає відповідь на питання, чому дану проблему потрібно вивчати;
 - б) набір інструктивних дій, що визначає їхню послідовність для одержання даних чи результатів у цілому;
 - в) метод дослідження, уявне чи практичне розкладання досліджуваного предмета чи явища на характерні для нього складові елементи, виділення в ньому окремих сторін, вивчення кожного елемента чи сторони явища окремо як частини одного цілого;
 - г) теоретичний метод дослідження, сукупність гносеологічних операцій з науковими поняттями, у яких відображаються явища, що є предметом дослідження.
- (16)

5. Інформація розподіляється на:

- а) оглядову, реферативну, релевантну;
 - б) сигнальну, довідкову;
 - в) міжнародну й національну;
 - г) соціологічну й екологічну;
 - д) практичну й теоретичну.
- (16)

6. Укажіть методи теоретичного дослідження:

- а) ідеалізація, формалізація;
 - б) індукція;
 - в) моделювання;
 - г) логічні, історичні;
 - д) аксіоматичні.
- (16)

7. Наука – це особлива форма людської діяльності, яка... (продовжіть речення). (16)

IV. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правова:

1. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11 липня 2001 р. Відом. Верхов. Ради України. 2001. № 48. Ст.253.
2. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 р. Відом. Верхов. Ради України. 1993. № 33. Ст. 345.
3. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 грудня 2015 № 848 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 3, ст.25)

Основна:

1. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 206 с.
2. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. К.: ВД “Професіонал”, 2005. 240 с.
3. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования: учебное пособие. К: МАУП, 2002. 216 с.
4. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. К.: ВД «Слово», 2004. 240 с.
5. Крисоватий А.І., Панасюк В.М., Гавришко В.Л. Методологія, методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Тернопіль: ТОВ «Лілея», 2005. 150 с.
6. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: підручник. К.: Знання, 2006. 307 с.
7. Романчиков В.І., Тимчук М. Ф. Основи наукових досліджень. К.: ІММБ, 2005. 305 с.
8. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. К.: Кондор, 2004. 192 с.
9. Стеченко Д.М., Чмир О.С., Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник. К.: Знання, 2005. 309 с. (Вища освіта ХХІ століття).
10. Рудь Н.Т. Методологія наукових досліджень : конспект лекцій. Луцьк: РВВ ЛДТУ, 2007. 96 с.
11. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. К.: Держстандарт України, 1995. 35 с
12. Кушнарєнко Н.М., Удалова В.К.. Наукова обробка документів: підручник для вузів. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2006. 334 с. Вища освіта ХХІ століття.
13. Макогон Ю.В., Пилипенко В.В. Основи наукових досліджень в економіці. Донецьк: Альфа прес, 2007. 144 с.
14. Пилипчук М.І., Григор’єв А.С., Шостак В.В. Основи наукових досліджень: підручник. К.: Знання, 2007. 270 с.
15. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: конспект лекцій: посібник. К.: Академвидав, 2004. 208 с.

Додаткова:

1. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: підручник для бакалаврів, магістрів і аспірантів економічної спеціальності ВУЗів. К.: АБУ, 2002. 480 с.
2. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2004. 212 с.
3. Петрук В. Г. Основи науково-дослідної роботи: навчальний посібник. Вінниця: УНІВЕРСУМ. Вінниця, 2006. 144 с.
4. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник. К.: Знання, 2005. 309 с.
5. Сидоренко В.М., Грушко І.М. Основы научных исследований. Харьков: Вища шк., изд. ХГУ, 1983. 257 с.
6. Дикий Н.А., Халатов А.А. Основы научных исследований. К.: Вища шк., 1985. 223 с.
7. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Основи наукових досліджень і технічної творчості» для студентів інженерно-технологічного факультету з професійного рівня бакалавр за професійним спрямуванням 6.0917 «Харчова технологія та інженерія». Харків: ХДУХТ, 2003. 20 с.
8. Галевич О.К., Штогрин І.М. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання: метод. рекомендації з провадження. Львів, 2008. 20 с.
9. Сорока М.Б. Національна система реферування української наукової літератури. НАН України, Нац. б-ка України імені В.І. Вернадського. К.: НБУВ, 2002. 209 с.
10. Кислий В.М. Методологія та організація наукових досліджень: конспект лекцій. Суми: Вид-во СумДУ, 2009. 113 с.
11. Пилипчук М.І., Григор'єв А.С., Шостак В.В. Основи наукових досліджень: підручник. К.: Знання, 2007. 270 с.
12. Ростовський В.С., Дібрівська Н.В. Основи наукових досліджень і технічної творчості: підручник. К. Центр учбової літератури, 2009. 96 с.
13. Сьомін С.В. Здобувачу наукового ступеня: метод. рекомендації. К.: МАУП, 2009. 184 с.
14. Пілюшенко В.Л. Шкрабак І.В., Славенко Е.І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посіб. К.: Лібра, 2004. 344 с.
15. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. Посібник. К., 2003. 116 с.

Інформаційні ресурси:

1. Мокін Б. І., Мокін О.Б. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2014 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mokin.com.ua/files/articles/62/61/mond.pdf>
2. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ism-lnu.podia.com.ua/wp-content/vidannia/pidr/metod_nauk_dosl.pdf

3. Чмиленко, Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Д.: РВВ ДНУ, 2014. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://library.dnu.dp.ua/Metodichki/metodologiyi_organizacija.pdf
4. Чорний С.Г. Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студ. напр. 6.040106 "Екологія, охорона навколишнього середовища та сбалансоване природокористування" ден. та заоч. форм навч. Керч : КДМТУ, 2011. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi31/0025814.pdf>
5. Череп А.В. Методологія наукових досліджень : методичні вказівки до самостійної роботи студентів економічного факультету денної форми навчання. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. (Методичні вказівки). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2011/05/0011245.pdf>
6. Гостіщев В.М. Методи наукових досліджень : навчально-методичній посібник для студентів факультету фізичного виховання. Запоріжжя : ЗНУ, 2011. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2011/03/0010025.pdf>
7. Колесников О.В. Основи наукових досліджень : навчальний посібник рекомендовано МОН України для студ. вищих навч. закладів. К. : Центр учбової літератури, 2011. (Книга) [Електронний ресурс. Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/Osnovi_naukovih_dosl_Kolesnikov2011.pdf#toolbar=0
8. Соловійов С.М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вузів рек. МОНУ. К. : Центр учбової літератури, 2007. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.culonline.com.ua/index.php?newsid=312>